

PAĞAN FEDERATION SK

NEWSLETTER #2

OSTARA 2011

Vážení čitatelia,

tak a máme tu čas víťania jari a vynášania Moreny a samozrejme už druhé číslo časopisu pohanskej federácie.

Nastáva čas jarného upratovania. Svetlo a tma sú v rovnováhe, no svetla nám bude stále viac pribúdať Preto by so vám v prvom rade chcela popriať, aby ste zo svojich životov vyniesli to, čo tam už nepatrí a zasiali radosť, lásku, zdravie, šťastie. Ved' to je najdôležitejšie nie?

Na tomto mieste by som chcela poďakovať všetkým prispievateľom za ich kreatívnu prácu. Veľmi ma teší, že tento časopis vzniká tímovou prácou, hoc vychádza trochu oneskorene. Bohovia nech sú pri vás a nech sú vaše tváre jasné ako silnejúce slnko!

Za tento pomerne krátky čas sa náš organizačný tím poskladaný z ľudí z našej aj Českej strany stihol dopracovať k prenému dátumu, webovej stránke a konečne prihlasovacím formulárom na náš Československý zraz. Viac informácií o súčasnom pohanskom dianí nájdete na nasledujúcich stranách.

za PFI Emily Hubble

Obsah

Úvodník	-2-
Obsah	-3-
Morena	-4-
Ostara	-6-
Úskalia novodobého šamanizmu .: Komercia	-10-
Kozmológia a Ragnarok germáskeho sveta	-11-
Rituál Ostary podľa Hubble covenu	-15-
Nastávajúce akcie	-17-
Práve vyšlo	-18-
Kontakt	-19-

Morena

*Tečie voda studená, studená,
po nej tonie Morena,
hej, v more, v more, Morena!*

*Už sa pažiť zelená, zelená,
...po nej ide Živena,
oj, živá, živá Živena!*

Ján Botto: Pieseň jarná

Jana Hojáková - Vynášanie Moreny

Do dnešných čias sa nám zachoval obrad vynášania Moreny (Baba, Kysela, Marmuriena, Muriena, Hejhana, Smrť..). Tento zvyk sa prvýkrát u nás spomína v 16. storočí. Hovorí o tom že mládež na smrtnú nedeľu vynáša bábku zhotovenú z dvoch drevených palíc v tvare kríža na ktoré je namotaná slama. Túto bábku obliekali do sviatočného kroja, alebo svadobných šiat. Potom s ňou za spevu obchádzali dedinu a nakoniec ju z nej vyniesli. Za dedinou ju hodili z mosta do vody, alebo upálili vo vatre. Ľudia pritom verili že vynášajú smrť, zimu a tak privolávajú jar. Kedysi s ňou chodili aj do kostola no potom to cirkev zakázala.

To čo sa nám dochovalo je však len folklórny zvyk ovplyvnený dobou a pomermi v kraji. Pôvodná viera starých Slovákov bola zakázaná a jej hlavný nositelia vedomci (žerci, vedmy, znachori, mudrci) sa stiahli do ústrania z obavy pred prenasledovaním. Preto zvyky ostali, no na pôvodný význam sa postupne zabúdalo. Ostala forma, no obsah sa vytrácal. Aj preto dnes folklórne zvyky zanikajú, alebo sa z nich stáva len atrakcia pre turistov.

Slovný základ Mor je veľmi starý (Mor = smrť), no vedci sa nie celkom zhodujú v názore či Morena je len výmysel stredoveku, alebo toto meno pochádza z dávnejších dôb. Nikto nemôže zodpovedne rozumom posúdiť hodnovernosť zachovalých zdrojov, ich pôvod a mieru ovplyvnenia kresťanstvom. Preto nám, ktorý sa navraciame k rodným hodnotám a duchovnu neostáva iné, ako riadiť sa aj srdcom. Samozrejme, neznamená to že pri tom odložíme rozum kamsi na poličku :) Rozum a cit musí ísť ruka v ruke.

Ako môžeme vidieť aj rozumom na príklade iných Slovánskych bohov, títo boli postupne očierňovaný cirkvou, degradovaný na démonov a diablov. Preto ak prijmemé tézu že Morena je staršieho pôvodu ako z obdobia 16. či 14. storočia, môžeme sa domnievať že ju postihol rovnaký osud a stala sa z nej len hrôzostrašná škaredá smrťka ktorej sa treba zbaviť a ktorej sa treba báť. Lebo ľudia sa boja toho čomu nerozumejú.

Teda ak chceme Morenu pomyselne vytriahnuť späť z temných vôd zmútených kresťanskými nohami, musíme sa pozrieť na to ako starý Slováci vnímali svet, teda všehomír.

Z historických správ sa dozvedáme že Slovania ctili bohov dobrých aj zlých. Ako chápať tomuto tvrdeniu? V prvom rade treba povedať že dobro a zlo sú subjektívne pojmy. Pre zajaca je zlé že ho ulovil vlk, pre ktorého je to však naopak dobré. Možno sa mýlim, ale ja to cítim tak že zlo je rovnako potrebné ako dobro, teda práve vyváženým pôsobením dobra a zla vzniká život. Priveľa zla vás zabije rovnako ako priveľa dobra. Zhubné pôsobenie dobra môžeme vidieť v súčasnosti na obéznych ľuďoch bohatých krajín, ktorých kvária rôzne civilizačné choroby. Podobne oslabené boli napr. papagáje Kakapo na Novom Zélande, ktoré v dôsledku straty prirodzeného nepriateľa zabudli lietať a teraz ich uloví bez väčších problémov hocaká mačka. Ved' jeleň je tak silné a rýchle zviera práve vďaka vlkom a vlk je tak múdry a odolný vďaka jeleňom. Prekážky ktoré v živote prežívame nás posilňujú (ak nie sú nad naše sily), teda zlo nás zušľachtuje, posilňuje, činí odolnejšími, múdrejšími. Naši predkovia si to zrejme takto presne neuvedomovali, ale podľa všetkého to cítili. Mali úctu ku všetkým prírodným silám, či už pre nich priaznivým alebo nie a snažili si ich nakloniť. Označenia zlé, škodlivé prišli až neskôr s príchodom kresťanstva. Oheň predsa nie je dobrý ani zlý, môže vás spáliť aj zohriať. Rovnako je to so všetkými prírodnými silami. Smrť je potrebná, aby mohol vzniknúť nový život a v tomto kolobehu stvorení a úmrtí nastáva vývoj.

Morena ako teda ja verím je krásnou no chladnou bohyňou zimy, smrti a podsvetia. V letnom čase prebýva vo svojom kryštálovom paláci v temnom a chladnom podsvetí. Cestu do podsvetia pretína rieka Smorodina (Smorod = Smrad od páchnucich a rozkladajúcich sa mŕtvych tiel), cez ktorú vás môže preplaviť jedine, sprievodca a prievozník do podsvetia, boh Veles. Cestu do podsvetia stráži veľká biela Zmija. Morena v zime, v čase keď starý boh slnka Dažbog umiera a nový mladý sa ešte neujal vlády, opúšťa podsvetie a ujíma sa vlády na tomto svete. Jej lietajúci voz ťahajú snehobiele labute, ona je tiež oblečená v bielom so snehobiелou pleťou i vlasmi. Všade kde zavíta prináša sneh a mráz a preveruje tak slabé rastliny, zvieratá i ľudí. Obrad na konci zimy neznamena že ľudia majú moc zahnať Morenu späť do podsvetia, ale je len symbolickým vyjadrením prírodného cyklu, vzdaním úcty prírodným silám, silnejúcemu Dažbogovi, ktorý Morenu zaháňa späť, prípadne ju spáli. No ona ako bohyňa samozrejme nemôže umrieť, len stratí svoju hmotnú podstatu a vráti sa späť do ríše mŕtvych. Tu v podsvetí už nosí čierny odev i vlasy, len mŕtvolne biela pokožka jej ostáva. Z tejto ríše v letnom období vychádza len v čase smrti, o ktorej ju informujú sviece života ktoré spravuje, keď ľuďom stína hlavy svojim mečom, prípadne v čase vojen či epidémií si berie rovno kosu a ľudí žne ako obilie. Jej obľúbenými zvermi a zároveň poslami sú hlavne vlci a krkavce, čoby symboly zimy a smrti. Jej majestát si pripomíname v čase keď si uctieваме našich predkov, teda na Dušičky (1.11.), v čase keď sa ujíma vlády na Božie narodenie (21.12.) a v čase jej vynášania začiatkom jari (21.3.). Prípadne kedykoľvek počas zimného obdobia či aspoň v nočnom čase, keď Dažbog spí. Preto vzdajme úctu bohyni Morene a snažme sa žiť tak, aby sme keď po nás príde mohli prijať svoj údel s vedomím že sme prežili plnohodnotný život.

Tento článok je poďakovaním Morene za sneh počas našej svadby, ďakujem :)

Dragovid

www.svatohaj.sk

Ostara

Ostara je označenie osláv jarnej rovnodennosti, keď slnko vychádza presne na východe, zapadá presne na západe a dni sú rovnako dlhé ako noci. Tento sviatok oslavuje víťazstvo života nad smrťou, teplých slnečných lúčov nad chladnými poryvmi vetra a ohlasuje znovuzrodenie prírody.

Slovania po zvyku vynášajú podobizeň Moreny, vládkyne zimy, smrti a chorôb, ktorej obdobie vlády už skončilo a všade začína bujniť nový život.

Musím upozorniť na dokument, ktorý natočila Slovenská Televízia v spolupráci so Svätohárom, ktorého ústrednou tematikou je práve vynášanie Moreny.

Chcel by som sa týmto ospravedlniť Slováckým občinám za nedostatok priestoru venovaného Rodnoveriu a vyzývam teda potencionálnych prispievateľov do nášho vestníka aby skontaktovali Emily a pomohli nám s prípravou tohto časopisu, ktorý má šíriť osvetu o nám všetkým spoločného a vzájomne prepleteného sveta mytológie, sviatkov a viery v sily prírody a antropomorfné božstvá.

Bližšie si tento sviatok rozoberieme v tomto článku, kde sa snažíme vypátrať pôvod názvu tohto sviatku, zaoberáme sa historickými zmienkami o ňom, etymológiou, teóriami spojenými s bohynami, ktorým boli tieto sviatky zasvätené, vymenujeme niektoré zvyky s nimi spojené, zlomok symbolov a nakoniec si zhrňujeme čo z toho všetkého pre nás a naše ponímanie Ostary vyplýva.

Pôvod názvu a historické zmienky o Ostare

Tento sviatok je pravdepodobne odvodený od mena údajnej germánskej bohyně Ēostre, ktorej bol zasvätený Anglosaský mesiac Ēostur-monath. Meno Ostara potom vzniklo z ranej nemčiny, kde sa táto bohýňa označovala ako Ôstarâ. O Eostre sa dozvedáme z pera kresťanského mnícha Bedeho (zvaného tiež Svätý Bede), ktorý žil v kláštore Svätého Petra v Anglicku. Konkrétne je meno Eostre spomínané v jeho diele De temporum ratione (rátanie času) kde píše, že Ēostur-monath je ekvivalent mesiacu Apríl a že oslavy konané v tomto mesiaci sú na počesť tejto bohyně, no už v čase písania tohto diela vymreli a boli nahradené Židovskou paschou/ Kresťanskou Veľkou Nocou:

„Eosturmonath má meno, ktoré je dnes prekladané ako mesiac Paschy (obdobie Veľkej Noci) a ktoré sa kedysi volalo po ich bohyni zvanej Eostre, na počesť ktorej boli v tomto mesiaci usporiadané oslavy. Teraz označujú obdobie Paschy jej menom, volajúc radosti nového rítu prastarým pomenovaním starého obradu.“¹

*Eosturmonath has a name which is now translated “Paschal month”, and which was once called after a goddess of theirs named Eostre, in whose honour feasts were celebrated in that month. Now they designate that Paschal season by her name, calling the joys of the new rite by the time-honoured name of the old observance.*²

Pochybnosti o autentickosti bohyně Eostre

Bádatelia sa nezhodujú na tom, či Eostre je autentická bohýňa alebo Bedeho výmysel. Na

¹ Preklad mi nie je úplne jasný a príde mi protirečivý, no iný význam som z toho nedokázal vytážiť. Budem rád ak to niekto preloží lepšie a pošle mi zrozumiteľnejší preklad.

² Preklad do modernej angličtiny z latinského originálu

jednej strane máme teda bádateľov ako W. Grimm, Wackernagel, Sinrock, Wolfa a iných, ktorí nemajú pochybnosti o jej existencii a na strane druhej máme zase skupinu bádateľov, ktorí na rovine filologickej zavrhnú predstavu, že by mohlo ísť o autentickú bohyňu. Kuhn napríklad hovorí, že anglosaská Eostre vyzerá ako Bedeho výmysel a Mannhardt tvrdí, že ide o etymologickú Dea ex machina (bohyňa zo stroju)³

Charles J. Billson hovorí, že celá otázka sa točí okolo Bedeho dôveryhodnosti a že musíme súhlasiť s Grimmom, že by bolo nekritické domnievať sa, že cirkevný otec, ktorý si drží pohanský svet ďaleko od tela, by si vymýšľal túto bohyňu. Navyše poukazuje na fakt, že keďže christianizácia Anglicka začala na konci šiesteho storočia a skončila sa na konci siedmeho storočia a Bede sa narodil v roku 672, musel mať dostatok príležitostí dozvedieť sa mená pôvodných anglosaských bohýň, ktoré nemohli byť už za jeho života v povedomí ľudu úplne mŕtve. Preto sa aj ja prikláňam k názoru Pána Billsona a ďalších a myslím si, že Bede si túto bohyňu len tak nevymyslel a že jej postava má mytologický základ.

Etymológia

Ěostre je meno odvodené z proto-germánskeho austrō a nakoniec z proto-indo-európskeho koreňa aues, čo znamená „svietiť“. Ďalej sa dáva do súvisu s rekonštruovanou proto-indo-európskou bohyňou úsvitu Hausos, ktorá bola v Grécku známa ako Eos, v Ríme ako Aurora a v Indii ako Ushas.

Dnešné anglické označenie Veľkej noci, pojem Easter, je vyvinuté zo staroanglického Ęastre, čo je Západosaská forma Severumbrijského výrazu Ęostre.

Grimmove teórie, či hľadanie germánskej a staroseverskej Eoster

Jacob Grimm tvrdí, že tak ako Bede vidí v názve mesiaca Eosturmonath odkaz na bohyňu Eoster, tak aj staronemecké označenie pre mesiac Apríl Ôstarmânoth odkazuje na bohyňu Ôstaru.

Konkrétne čo sa týka Eostry Grimm hovorí:

„My nemci dodnes voláme Apríl Ostermonat, a názov Ôstarmânoth nachádzame už v diele Vita Karoli Magni od Eginharta. Veľký kresťanský sviatok, ktorý zvyčajne spadá pod Apríl alebo koniec Marca, nesie v najstaršej forme Staronemčiny zbytky mena Ôstara, pričom sa najčastejšie nachádza v pluráli, pretože Veľká Noc zahrňovala dva dni. Táto Ôstara, podobne ako anglosaská Eástre, musela byť v pohanskom náboženstve označovaná za vyššiu bytosť, ktorej uctievanie bolo tak tuho zakorenené, že kresťanskí učenci tolerovali toto pomenovanie a použili ho na jeden z ich vlastných najväčších sviatkov.“

Aj keď v severogermánskych jazykoch neexistuje žiadna zrejmá paralela k Ęostre, Hans Grimm sa domnieval, že škriatok východného vetra, spomínaný v prozaickej Edde, konkrétne v Gylfiho poblúznení, zvaný Austri, môže byť vďaka svojej spätosti s východom spájaný aj so slnkom a svetlom, čo by z neho robilo „ducha svetla“.

Grimm dodáva, že Staronemecká príslovka ôstar vyjadruje „pohyb smerom k vychádzza

³ Deix ex machina je označenie pre umelý výtvar (hrdina, boh, schopnosť, objekt), ktorý je nečakane dosadený do príbehu aby vyriešil nevyriešiteľnú situáciu. Pojem pochádza z antického Grécka, kde sa na spúšťanie hercov hrájúcich božstvá používal žerjav (po grécky méchané/ μηχανή, neskôr latinsky machina) a takto spustený boh zvykol napríklad v Eurypidových hrách veľmi často vyriešiť neriešiteľnú zápletku, či ukončiť príbeh. Neodpustím si poznámku, že napríklad CSI série tento lacný trik využívajú veľmi často ak nie stále.

V našom prípade má toto slovné spojenie jednoducho význam umelo vytvoreného boha, resp. bohyni.

júcemu slnku“ podobne ako staronórsky výraz termaustr a potencionálne tiež anglo-saský eástor, Gótsky výraz áustr a latinský pojem auster. Grimm z toho vyvodzuje, že kult tejto bohyně úsvitu sa mohol vyskytovať aj u severanov a mohol uctievať jej staroseverskú formu, Austru. Na potvrdenie tejto domnienky sa nám o tom nezachovali žiadne svedectvá buď preto, že jej kult nikdy neexistoval, alebo že jej kult mohol byť v časoch christianizácie už dávno mŕtvy a v povedomí ľudu ostal iba jej mužský druh, či náprotivok Austri. Problémom tejto špekulácie je neprítomnosť mužských náprotivkov čo sa týka Ôstary a Eástry, ktoré sa vyskytujú výlučne v ženskej podobe. Istá tájomná spojitosť tam asi bude, no jej podrobnosti nám asi ostanú skryté.

Zvyky ktoré sa viažu na sviatok Ôstary v nemecku

Na Ostaru sa zapalovali vatry a podľa tradičnej a dlhotrvajúcej ľudovej viery keď slnko vychádza na Veľkonočnú nedeľu, trikrát si radostne poskočí, tancuje pre radosť. Voda nabraná na Veľkonočné ráno je, podobne ako na vianoce, svätá a liečivá. Dievčatá/panny oblečené v bielom, ktoré sa na Veľkú Noc, počas obdobia návratu jari, ukazujú v skalných puklinách a na horách, pripomínajú prastarú bohyniu.⁴

Králik a sviatok Ostary

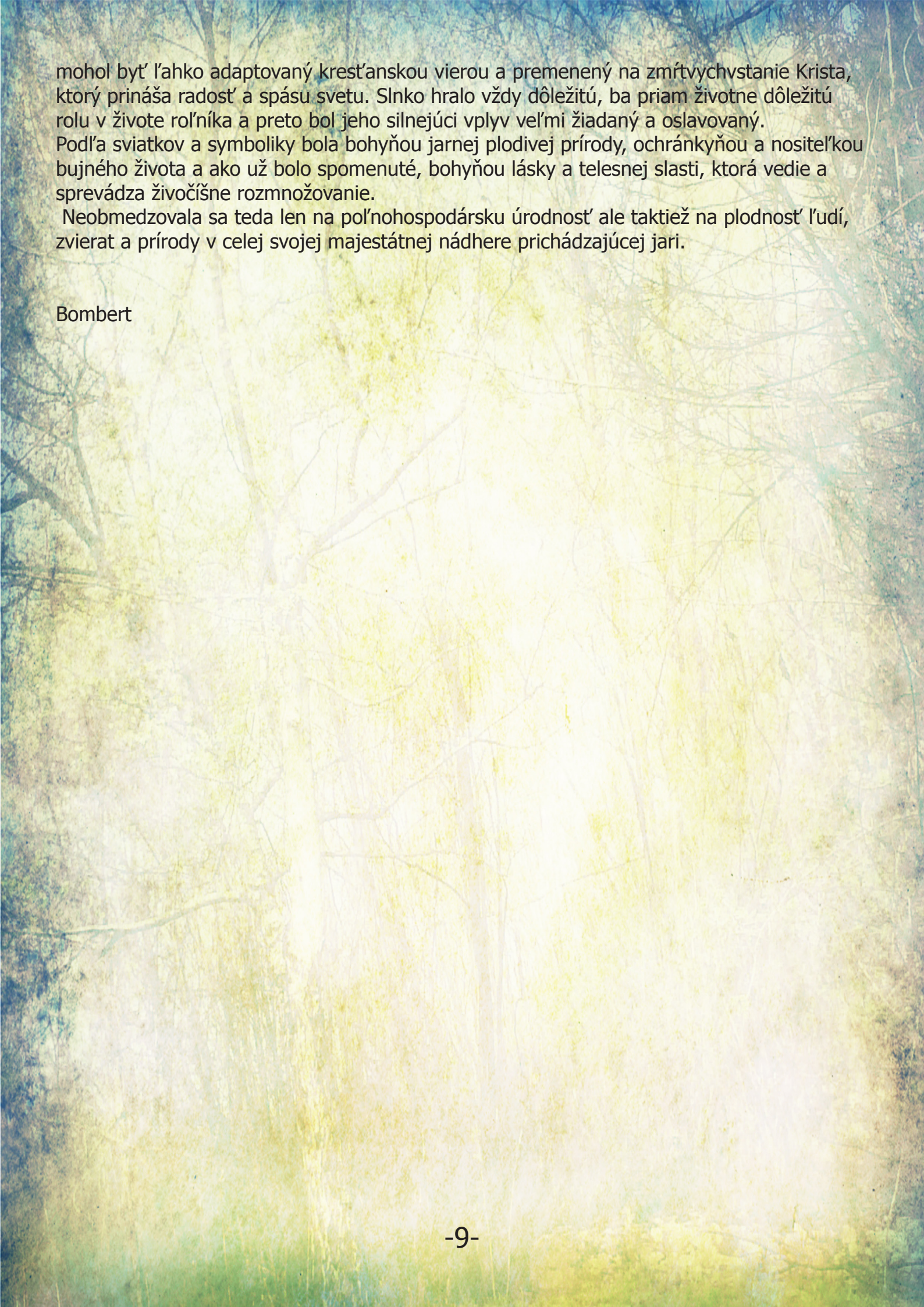
K sviatkom jarnej rovnodennosti často patria králiky a zajace. Na konci 19. storočia sa učenec Charles Isaac Elton domnieval, že existuje spojitosť medzi zvykmi zahrňujúcimi králiky a zajace a uctievaním Ěostre. Vo svojej štúdii sa Charles J. Billson zaoberal králikmi v ľudových zvykoch a mytológii. Billson vraví, že či už existovala bohynia zvaná Eostre, či nie, a ak aj mal králik nejakú spojitosť s jej uctievaním u Sasov a Britov, z množstva a rozšírenosti príkladov môžeme usudzovať, že posvätnosť tohoto zvieraťa siaha do omnoho časovo vzdialenejších dôb, kde bol pravdepodobne veľmi dôležitou súčasťou veľkej oslavy jari prehistorických obyvateľov tohto ostrova.

Niektorí učitelia spájajú prítomnosť zajacov s Ěostrov ale aj so Staroseverskou bohyniou Freyjou. John Andrew Boyle cituje komentár obsiahnutý v etymologickom slovníku napísanom A. Ernoutom a A. Meilletom, kde autori píšu nasledovné: „ Len málo sa vie o Eostre, no predpokladá sa, že jej svetlá, ako bohyni úsvitu, boli nosené králikmi. S istotou ale vieme, že stelesňovala jarnú plodnosť, lásku a telesné slasti, ktoré vedú k plodnosti.“ Boyle odpovedá, že nič sa o Ěostre nevie okrem jedinej časti, kde ju Bede spomína a že autori očividne prijali identifikáciu Ěostre s Freyjou, no problematický je fakt, že Freyja sa nespája s králikmi ale s párom mačiek, ktoré podľa Snorriho ťahali jej kočiar. Je síce pravda, že ako mačky tak aj králiky boli dôvernými spoločníkmi čarodejníc s ktorými ma Freyja podľa všetkého veľa spoločného. Napriek tomu králiky boli spoločníkmi samotnej Afrodity, satyrov a kupidov, pričom počas stredoveku sa králik objavuje vedľa Luxurie, čiže postavy zosobňujúcej jeden zo siedmich smrteľných hriechov, čiže žiadostivosť.

Záver

Etymologicky a filologicky sa nám Ostara, či Ěostre javí ako bohynia žiarivého slnečného úsvitu, poskakujúceho svetla, ako zjav, ktorý prináša radosť a požehnanie, ktorého význam

⁴ Ospravedlňujem za tak malé množstvo zvykov viažúcich sa k sviatku Ostary, no kvôli nedostatku zdrojov dôveryhodnejších ako Wikipédia (kde si aspoň človek môže pozrieť bibliografiu a dohľadať si tvrdenia v akademickej literatúre) som ich radšej viac neuviedol, keďže by to mohli byť nepodložené a prekrútené informácie.

mohol byť ľahko adaptovaný kresťanskou vierou a premenený na zmŕtvychvstanie Krista, ktorý prináša radosť a spásu svetu. Slnko hralo vždy dôležitú, ba priam životne dôležitú rolu v živote roľníka a preto bol jeho silnejúci vplyv veľmi žiadaný a oslavovaný. Podľa sviatkov a symboliky bola bohyňou jarnej plodivej prírody, ochránkyňou a nositeľkou bujného života a ako už bolo spomenuté, bohyňou lásky a telesnej slasti, ktorá vedie a sprevádza živočíšne rozmnožovanie.

Neobmedzovala sa teda len na poľnohospodársku úrodnosť ale taktiež na plodnosť ľudí, zvierat a prírody v celej svojej majestátnej nádhere prichádzajúcej jari.

Bombert

Úskalia novodobého šamanizmu

1.: Komercia

Záujem o šamanizmus sa v poslednom čase hodne rozšíril medzi ezotericky orientovanými ľuďmi. Odrazu máme v Čechách i na Slovensku kopec šamanských lektorov, liečiteľov a iných rýchlokvasených šamanov. Akosi zabúdame, že v domorodých kultúrach sa človek stal šamanom až po zhruba 20 rokoch intenzívneho štúdia a po mnohých bolestivých iníciačných zážitkoch, často na hranici medzi životom a smrťou.

Iste, mení sa aj doba a všetko sa zrýchľuje (aj duchovný vývoj). Predsa len však cítiť, že mnohí komerční šamani tak ako aj ďalší aktéri ezoterickej šou prepadli vidine tučných ziskov. Nie je na tom nič zlého, ak človek za šírenie týchto starobylých poznatkov dostáva peniaze. Chybou je, ak mu peniaze zaslepia zrak natol'ko, že prestáva byť „tým, kto vidí v tme“ (čo je doslovný preklad slova „šaman“).

Viem o čom hovorím, nakoľko aj ja som bol na najlepšej ceste stať sa komerčným šamanom, ktorý za každým prihláseným účastníkom kurzu vidí predovšetkým sumu peňazí. Duchovia to však so mnou mysleli dobre a zakaždým, keď som si mädlil ruky, ako pekne si privyrobím, prihlásení účastníci kurzu sa začali záhadne odhlasovať. Akoby to nestačilo, koncom minulého roka som prišiel o prácu, čím sa posilnil môj starý „spoločník“: strach z nedostatku peňazí. Strach ma nútil snažiť sa na šamanizme zarobiť ešte viac, ale všetko sa zablokovalo a na kurzy sa už nehlásil vôbec nikto.

Situácia ma vohnala do priamej konfrontácie s tou časťou mojej osobnosti, ktorá sa trasie o peniaze. Stretol som ju v inej realite na šamanskej ceste, ako vychudnutého chlapíka, prikovaného ťažkou reťazou k počítaču, so zodratými pásmi kože na nahom tele, z ktorých sa na mňa vyškierali otvorené hnisajúce rany. Tak tento človečik, jedno z mojich maličkých ja, bol doslova ochotný zodrať sa kvôli peniazom k smrti. Chvíľu som sa s ním rozprával, ošetroval mu rany a nakoniec nechal otvorené dokorán dvere na jeho cele.

V nasledujúcich dňoch som cítil jeho fyzickú prítomnosť v mojom každodennom živote. Prejavila sa záchvatmi panického strachu, prudkými kŕčmi v črevách a záchvatmi zimnice. Tým, že som mu dal pozornosť a možnosť prejavíť sa, začal sa napokon uzdravovať. Prácu som nenašiel, ale začali prichádzať príležitosti na podnikanie. A čuduj sa svete, na môj najbližší šamanský kurz sa začali hlásiť ľudia. Som vd'ačný duchom, že nedopustili, aby som sa zvrhol na šamanského cirkusanta. Tiež sa však dokážem s pochopením dívať na tých, ktorí sa nimi stali. V dnešnej neurotickej dobe, kde má strach o peniaze veľký vplyv, sa ich slabosti nemôžem čudovať.

Marián Benka

www.spiritbear.sk

Kozmológia a Ragnarok germánskeho sveta

Yggdrasill - strom života

“Na osi sveta stál obrovský jaseň Yggdrasill, známy ako strom sveta. Tvoril slp spájajúci svet bohov, svet ľudí, obrov a mŕtvych. Jeho osud odzrkadľoval osudy svetov, ktoré chránil. Keďže podopieral celý svet, prežíval rovnaké trápenia, ako tí, čo na ňom žili.” Toto je veľmi stručný opis toho, čo to vlastne Yggdrasill bol respektíve je. Samozrejme takýto stručný opis nie je dostačujúcim nato, aby sa dala obsiahnuť či pochopiť tématyka stromu života v škandinávskej mytológii. A zároveň ho nemožno vynechať pretože je prvopočiatkom všetkého bytia a stál na zemi dávno predtým než svet vznikol.

Skúsme sa preto ponoriť trocha hlbšie a aspon poškrabať povrch mytológie Yggdrasillu. Pôvod Yggdrasillu totiž nie je známy a ako som sa už zmienil, existoval dávno predtým ako bol svet stvorený a bol predurčený, aby prežil i ragnarok - koniec sveta či jeho obrodenie, ale k téme ragnaroku sa dostaneme neskôr.

Na strome i okolo neho žilo množstvo tvorov. Na jeho najvyšších konároch sídlil múdry orol splu zo sokolom Vedrfolnir. Obrovský had Nidhogg žil hlboko v nifelhaime, kde každý den obhrýzal korene Yggdrasillu aby ho zahubyl. Červená a prefíkaná veverička Ratatosk sa pohybovala po celom strome a bola akýmsim poslom medzi jednotlivými úrovňami stromu, hadom a orlom. Medzi konármi žili štyri jelene, Dain, Dvalin, Duneyr a Durathror ktorý sa živil mladými výhonkami stromu. Pre nich, aj pre ostatných, bol strom bol strom zdrojom života. Vypúšťal takú sladkú rosu, že včeli z nej robili med, a o jeho ovocí sa hovorilo, že pomáha ženám pri pôrode a uzdravuje akúkoľvek chorobu a akékoľvek zranenie.

Strom nielenže chránil a vyživoval svet, ale pociťoval aj muky a utrpenie spôsobené každým tvorom, žijúcim na ňom. Jelene a veverica mu ohryzávali výhonky a Nidhogg, tak ako mnoho iných hadov, nivočilo jeho korene. Takto strom prežíval v každej jeho časti strasti sveta a trpel rovnako ako tí, ktorí v ňom prebývali.

Norny ktoré žili pri studni Urd, ho ošetrovali a zmierňovali mu spôsobenú bolesť a škody tým že mu každý deň zalievali jeho korene vodou a bahnom zo studne Urd.

Voda bola taká posvätná, že všetko, čoho sa dotkla, získalo takú belosť, akú má tenučká blanka na vnútornej na vnútornej strane vaječnej škrupiny.

Ako strážca celého sveta bol Yggdrasill vrcholným príkladom hojne rozšírenej viery v ochrannú silu stromov. V Nemecku, Škandinávii a na Britských ostrovoch mali stromy rastúce pri domoch vo veľkej úcte a blaho rodiny a spoločenstva záviselo od ich zdravia.

Tri úrovne existencie

Kozmológia severského mytologického sveta, ktorá sa objavuje v neskorsích mýtoch, sa sotva dá zosúladiť s kozmológiou opisovanou v príbehoch o stvorení. A už vôbec sa podľa nich nedá načrtnúť jej presný obraz. Najvističnejší je azda vzrušujúci opis rozmanitých krajín a obrovských vzdialeností. Vikingovia totiž považovali dobrú znalosť krajiny a

obyvateľstva za oveľa dôležitejšiu než mapu.

Mýty o stvorení reprezentujú spoločný svet, v ktorom je všetko - Asgard, Midgard a Jotunheim - obklopené morom a na jednej úrovni. Vo všetkých ostatných severských mýtoch svet pozostával z troch úrovní, ktoré sú naskladané jedna na druhej ako tanier. Navrchu bol Asgard, kde vo veľkolepých sieňach žili bohovia, rovnako Vanaheim, obydlie Vanov a Alfheim, domov elfov svetla. Tu žili aj tí, čo padli v boji a hodovali potom v jednej z Odinovych siení, Valhalle, alebo vo Freyjinej sieni Sessrumnir.

O úroveň nižšie sa nachádzal Midgard, svet ľudí a podzemný príbytok škriatkou a elfov tmy ako aj Jotunheim, hornatá krajina obrov.

Asgard a Mitgard spájali planúci most Bifrost, ktorý sa smrteľníkom zjavoval ako dúha. Opisovali ho ako trojfarebný pevný most a hovorí sa, že ho bohovia postavili s oveľa väčšou zručnosťou než ktorúkoľvek inú stavbu.

Naspodu, na tretej úrovni sa nachádzal Niflheim, svet mŕtvych, v ktorom bol Hel, miesto, kde súdili tých, ktorí zomreli na choroby, starobu či pri nehode. Meno dostalo podľa jeho strážkyne, obľudnej dcéry boha Lokiho.

Rozdielne svety spájali hlavný stĺp stromu sveta, veľký jaseň Yggdrasill. Jeho korene siahali do všetkých troch úrovní, jeho vetvy sa rozprestierali nad nimi a všetkým poskytoval prístrešok a obživu. Jeden z koreňov prenikol do Asgardu. Pod ním bola studňa Urd, pri ktorej každý deň zasadať bohovia. Druhý koreň sa zavrtal do Jotunheimu a chránil Mimirovú studňu, ktorá bola studnicou múdrosti. Odin tu musel vymeniť jedno svoje oko za nápoj, ktorý dáva poznanie. Tretí koreň prerástol až do Niflheimu a pod ním sa nachádzal Hvergelmirov prameň, žriedlo, kde pramenili rieky ktoré sa podieľali na stvorení sveta.

Predstavu o vzdialenostiach a ráze územia, ktoré ležalo medzi jednotlivými svetmi, získame z opisov a príbehov o butovaní bohov. Keď sa Hermod vybral navštíviť Hel, jeho cesta viedla nadol a na sever, cez údolia plné temnoty, nepriechodných hôr a riek. Trvala celých deväť dní a nocí. Cesta z Asgardu do Jotunheimu viedla na východ. Najskôr sa loďou museli preplaviť cez oceán a potom po zemi prejsť husté lesy.

Ragnarok - koniec sveta

Severská mytológia je preniknutá myšlienkou osudu. Osud sa nedá zmeniť a táto predstava vyvrcholila v ragnaroku, nastávajúcom zničení sveta, a touto neodvratnosťou je preniknutá celá severská mytológia. Koniec sveta bol presne predurčený aj podrobnosti o tom, čo sa bude diať, a bohovia sa naň pripravovali každý deň. Napriek tomu, že ragnarok predstavoval univerzálny chaos, zničenie nemalo byť úplné.

Aj keď bohom hrozila skaza, nedokázali príchod ragnaroku zastaviť. Skaza musela podľa predpovede prísť, a jediné, čo mohli urobiť, bolo zachovať pokoj a statočne čakať na isté zničenie. Pre severanov bol osud súčasťou života, niečo, čomu sa nedá vyhnúť alebo čo sa nedá zmeniť a treba mu ísť bez strachu v ústrety. Veď aj smrť, úplný zánik, bola príkazom a bolo ju treba prijať statočne. Smiech do tváre smrti bol najväčším úspechom bojovníka a takýto bojovník ostal nadhlo v pamäti svokich spolubojovníkov. Ragnarok bol vždy opisovaný v symbolike, ktorá, zdá sa, je ovplyvnená, podobne ako mýty o stvorení, prírodnými úkazmi Islandu. Svet mal byť zničený ohňom a vodou s parou a plameňmi siahajúcimi až do nebies. Išlo o predstavu, ktorá mohla byť podnietená skúsenosťami zo sopečnými erupciami. Opisi hlavných udalostí, vrátane tých vulkanických, obsahujú podobnosti s postupom udalostí počas ragnaroku: hory sa chvejú od zemetrasenia, slnko zmizne z ob-

lohy pre mračná dymu a popol, plamene, dym a para zaplnia oblohu. Roztopený ľad spolu s riekami horúcej lávy spôsobí záplavy. K predstave rokov bez leta počas ragnaroku asi prispela dlhá Islandská zima.

Predstava apokalypsy

Najprv budú všade vo svete po tri roky zúriť nemilosrdné bitky. Motívom bude chamtivosť a bratia sa navzájom pozabíjajú. Nikto neprejaví zľutovanie a ani pokrvné zväzky nezabránia tomu, aby otcovia nezabíjali svojich synov. Potom nastane strašná zima zvaná Fimbul. Sneh bude padať všetkými smermi a zem pohltí strašný mráz. Neustále budú duť strašné vetry a slnko zmizne z oblohy. Budú nasledovať tri zimy bez svetla a vlk, presvedčený, že uloví slnko, ho na zdesenie všetkých napokon zhltnie. Ďalší vlk chytí mesiac, čo bude rovnako katasrofálne.

Nastane veľké zemetrasenie - stromy sa vyvrátia z koreňov, vrchy sa zrúti a všetky hrádze pretrhnú. V tom istom čase sa uvoľnia z okov vlk Fenrir a Loki. Midgardský had sa nesmierne rozzúri a zamieri k pobrežiu, čo spôsobí, že oceán sa prevalí cez pevninu. Loď Naglfar zhotovená z kúskov nechtov mŕtvol sa uvoľní z kotiev. (Pre vikings bolo dôležité, aby nikto nezomrel z neorezanými nechtami, lebo tí, čo umreli, prispeli významne k stavbe tejto lode a bohovia, rovnako ako ľudia dúfali, že zdržia jej dokončenie čo možno najdlhšie.)

Naglfar, zaťažený obrami s Lokim pri kormidle a obrom menom Hrym ako kapitánom, strhne príliv rozkolísaného oceánu. Fenrir sa bude približovať s rozďavenou papuľou a jeho horná čelusť sa bude opierať o oblohu a dolná o zem, a keby bolo viac miesta roztvorila by sa ešte viac. Z očí a nozdier mu budú šľahať plamene. Na jednej strane bude mať midgardského hada chrliaceho toľko jedu, že ním postrieka oblohu i more. V tejto trme-vrme sa rozostúpi nebo a zneho vyrazia synovia Muspellu. Surt, ktorý bol po celý čas na hranici Muspellu, pôjde na čele mávajúc svojim ohnivým mečom, ktorý svieti jasnejšie než slnko a všetko naokolo zhorí. Keď synovia Muspellu prejdú cez most Bifrost do Asgardu most sa za nimi zrúti. Priblížia sa k vigradu, planine, ktorá sa rozkladá 500 kilometrou všetkými smermi, kde sa odohrá posledná bitka. Príde tam i Fenrir a Loki v sprievode Hryma a inovárou pokrytými obrami. Keď sa to všetko naozaj stane, Heimdall sa postaví a mocne zatrúbi na Gjallarhorn, aby zobudil všetkých bohov. Odin zájde k Mimirovmu prameňu, aby sa s ním vo svojom mene aj mene svojho ľudu poradil. Jaseň Yggdrasill sa zatrasie a všetko živé v nebi aj na zemi sa bude triasť od strachu. Asovia si nasadia brnenie a pozdvihnú zbrane, rovnako aj Einherjarovia, a budú postupovať smerom na Vigrid. Odin na čele zo zlatou prílohou na hlave v krásnom plášti poniesie oštep Gungnir. Z nepriateľov si vyberie vlka Fenrira. Thór po jeho boku mu však nebude môcť pomôcť, lebo bude mať plné ruky práce s midgardským hadom. Freyr bude dlho bojovať so Surtom, no napokon mu podľahne lebo svoj skvelý meč dal Skinirovi, ktorý chránil jeho ženu Gerdu. Zlé stvorenie, vrčiaci pes Garm, sa tiež oslobodí. Bude bojovať s Tyrom až do trpkého konca. Medzitým Thór premôže midgardského hada, no už po desiatich krokoch sa zvalí na zem, lebo začne pôsobiť smrteľný jed, pretože had predtým než umrel stihol Thóra uhryznúť. Fenrir zožerie Odina, jeho syn Vidar h však okamžite pomstí, keď si navlečie obuv, ktorú si dlho na tento okamih pripravoval. V konečnom boji Vidar prišliapne vlkovej spodnej čelusti, uchopí hornú čelusť a Fenrira roztrhá na kusy. Loki bude bojovať s Heimdallom a obaja padnú. Surt potom vrhne na zem oheň, takže celá zhorí. Plamene, dym a para budú siahať až po nebeskú klenbu.

Obloha stmavne a hviezdy zmiznú. More ktoré bude stúpať pohltí zem. Keď napokon oheň uhasne a moria ustúpia, zem opäť povstane z mora celá a úrodná. Znova zídu klíčky, i keď neboli zasiate, a úroda bude bohatá. Odinovy sinovia Vidar a Vali budú nažive spolu s Thórovými synmi Modim a Magnim, ktorý budú mať kladivo Mjollnir. Balder a Hod dorazia z Helu a všetci budú vedno sedieť na tráve na mieste, kde bol kedysi Asgard a spomínať na minulosť. Títo bohovia budú znovu vládnuť svetu a navzájom si hovoriť príbehy o starých bohoch, o Fenrirovy a midgardskom hadovi. Silko zrodí dcéru rovnako plavú, ako je ono samo, ešte skôr, ako ho vlk zožerie, a dcéra ho bude nasledovať, uberajúc sa po tom istom chodníku na svojej životodárnej ceste krížom po oblohe. Svet ľudí znova zaľudnia dvaja ľudia, Lif a Lifthrasir, ktorí zostanu schovaní počas ragnaroku v jaseň Yggdrasill. Koniec bude teda v sebe obsahovať zárodok nového začiatku a cyklus života sa začne odznova.

Silver

Rituál Ostary podľa Hubble covenu

Tento rituál je stavaný minimálne pre 3 účastníkov a mal by sa vykonávať vonku vo voľnej prírode. Oltár si môžete vyzdobiť podľa vlastného vkusu, napríklad sezónnymi kvetmi, veľkonočnými vajičkami a zajacmi tak, aby vám to vyhovovalo.

Sviečky na oltári by mali byť vo farbách ako je zelená, žltá, fialová, biela – každá farba by mala byť zastúpená aspoň raz. Ďalej budeme potrebovať minuloročnú suchú trávku, kvetináč so zeminou a semienka nejakej rastliny (napríklad levanduľa), misku s mliekom a misku s medom. Ak je to možné, rituál vykonávajte za denného svetla. V kruhu by mal horieť oheň, zvyčajne na južnej strane.

Kruh sa vyvolá tradičným spôsobom. Potom si členovia covenu posadajú do kruhu a nalia sa na energie jari.

Po chvíli kňazka zapáli zelenú sviečku a prehovorí k účastníkom obradu:

Zišli sme sa tu, aby sme oslávili otáčanie kola roku.

Opäť tu máme jarnú rovnodennosť

Čas, keď sa zem prebúdzá zo svojho spánku

A všade naokolo vzniká nový život.

Kňaz zapáli žltú sviečku:

Svetlo a tma sú v rovnováhe,

No slnko vychádza stále bližšie k nám a jeho moc rastie.

Víta nás svojimi lúčmi

A ohrieva zem pod našimi nohami.

Kňazka zapáli fialovú sviečku.

Kňaz a kňazka spolu povedia:

Náš Rohatý Boh je prítomný všade naokolo

Je prítomný v púčikoch stromov

I na oblohe nad nami

A oplodňuje našu Bohyňu, Zem pod našimi nohami.

Vítame život!

Vítame teplo a svetlo!

Vítame jar!

Poverený člen covenu rozdá účastníkom obradu po troche suchej trávy. Kňazka potom prehovorí:

Teraz sa zamyslime nad temnotou vo svojom živote. Keďže je čas jarného upratovania, nechajme odísť všetko škodlivé a nepotrebné, všetko, čo bráni novému svetlu. Všetko to vložte do tejto mŕtvej trávy a keď sa budete cítiť pripravení, pristúpte k ohnisku a spáľte ju.

Účastníci obradu sa zamýšľajú nad svojimi životmi, svoje starosti vkladajú do vyschnutej trávy, ktorú potom každý individuálne spáli.

Ten istý člen covenu rozdá účastníkom obradu semená rastliny. Potom prehovorí kňaz: *Teraz sa zamyslime nad svetlom vo svojom živote a nad tým, čo by sme chceli v tomto roku realizovať. Svoje pranie preneste do týchto semien a potom ich zasadte do kvetináča. Ako budú rásť, vaše pranie sa bude postupne plniť a vo vašich životoch bude pribúdať svetlo.*

Účastníci obradu sa opäť zamýšľajú nad svojimi životmi, tentoraz však nad dobrými vecami, ktoré chcú vnieť do svojich životov. Potom každý individuálne zasadí svoje semienka.

Napokon kňaz zmieša mlieko s medom. Kňážka ho obetuje zemi a povie: *Toto je naša obeta za požehnanie, ktoré sme dostali. Bohovia, ctíme si vás a preto vás dnes oslavujeme.*

Nasleduje obrad koláče a víno a po ňom voľná zábava v kruhu.

Kruh sa odvolá tradičným spôsobom.

Emily

Nastávající akcie

PFisk a PFcz vas pozývá na pohánské setkání

NA PŮL CESTY

14. - 17. 7. 2011 (čtvrtek - neděle)

a jak už sám název napovídá, bude
"Na půl cesty" z České i Slovenské republiky,
konkrétně poblíž malé vesničky v překrásné
přírodě Bílých Karpat na české straně u slovenských
hranic. Ubytování v chatce mimo civilizácie.

Orientačná cena je 1500 Kč (60 eur)
www.napulcesty.pohanskafederace.cz

Na půl cesty - PFI CZ & SK

štvrtok 14. júla - nedeľa 17. júla, blízko hraníc Českej a Slovenskej republiky

Info na facebooku:

<http://www.facebook.com/pages/Na-p%C5%AFI-cesty/172721822779835>

Web:

<http://napulcesty.pohanskafederace.cz/>

mail: napulcesty@pohanskafederace.cz

Práve vyšlo

Scott Cunningham - Kniha stínů

Pred nedávnom Grada vydala túto Knihu tieňov, ktorá je nabitá rôznymi návodmi a rituálmi a verím, že obohaní nejedného z nás. Pre tých, čo nevedia, Scott Cunningham je americký autor, ktorý sa od svojej strednej venoval čarodejníctvu, o ktorom napísal mnoho kníh.

Frater V . . . D . . . (Ralph Tegtmeier) - Praktická sigilická magie

Na konci minulého roka Vodnář vydal túto síce tenkú, ale veľmi praktickú a užitočnú knižku. Kniha je určená hlavne ľuďom zaoberajúcim sa súdobou mágiou.

Kontakt

Silver - národný koordinátor
SilverPFI@szm.sk

Emily - redakcia časopisu, grafik
emily3hubble@gmail.com

Dragovid - prispievateľ
dragovid@gmail.com

Marián Benka - prispievateľ
mbenka@zoznam.sk

Bombert - prispievateľ
michalic.robert@post.sk

www.sk.paganfederation.org